

บทที่ 3

แนวคิด ทฤษฎี และระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษารั้ครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาภาษีที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าของผู้ประกอบการทางชายแดนด้านจังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้นิติบุคคล ในการศึกษาจึงได้กำหนดขอบเขตทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการกำหนดสมมติฐาน การวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีภาษีอากร
2. ทฤษฎีภาระภาษี
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีภาษีอากร

นักเศรษฐศาสตร์และนักภาษีอากรได้พยายามที่จะให้คำจำกัดความของคำว่า “ภาษีอากร” (Taxation) เพื่อที่จะครอบคลุมภาษีทุกประเภทที่จัดเก็บ อาจแบ่งความหมายของภาษีอากรได้เป็น 2 แนว³ คือ

1. ภาษีอากร คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายการ และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษีอากร
2. ภาษีอากร คือ เงินได้หรือทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาล แต่ไม่รวมถึงการกู้ยืมหรือการขายสินค้า หรือให้บริการในราคาทุนโดยรัฐบาล

³ กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2543 (กรุงเทพ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, มิถุนายน 2543), หน้า 1 .

วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากรนอกจากจะมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อจัดหารายได้สำหรับการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยมีได้ก่อให้เกิดภาวะผูกพันในการต้องชำระคืนภายหลัง และไม่ทำให้ทรัพย์สินของรัฐบาลลดน้อยลง วัตถุประสงค์อื่น ๆ ของการจัดเก็บภาษีอากรมีดังนี้

1. เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในกิจการของรัฐ งานในหน้าที่ของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นการรักษาความสงบภายในประเทศ ป้องกันประเทศจากการรุกรานของข้าศึกศัตรู การจัดการดูแลและส่งเสริมการสาธารณสุข การศึกษา การเกษตร การอุตสาหกรรม การสื่อสาร การพลังงาน และการพาณิชย์ ล้วนเป็นการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก
2. เพื่อควบคุมหรือส่งเสริมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ รัฐบาลสามารถใช้ระบบภาษีอากรควบคุมการบริโภค ควบคุมธุรกิจ และเพื่อควบคุมมิให้เกิดการผูกขาด เช่น จัดเก็บภาษีจากสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราสูง หรือเก็บภาษีสินค้าที่มีความจำเป็นในอัตราต่ำ
3. เพื่อการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม การจัดเก็บภาษีอากรเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายรายได้ เช่น การจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน การใช้อัตราภาษีก้าวหน้า เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรม และเพื่อลดความแตกต่างระหว่างรายได้ของคนจนกับคนรวย หากการกระจายรายได้เป็นไปอย่างไม่เป็นธรรม ความขัดแย้งและความตึงเครียดในสังคมอาจเกิดมากขึ้นจนเกิดความระส่ำระสายได้
4. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านราคาสินค้าหรือการจ้างงาน เป็นเป้าหมายที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ มิฉะนั้นการที่จะบรรลุเป้าหมายอื่นย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้น ภาษีอากรเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่จะช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เช่น การป้องกันภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลก็เพิ่มภาษีต่าง ๆ ให้สูงขึ้นเพื่อลดการใช้จ่าย หรือในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ คนว่างงานมาก รัฐบาลอาจลดภาษีต่าง ๆ ลงเพื่อกระตุ้นให้มีการบริโภคและการลงทุนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีการจ้างงานมากขึ้น

ลักษณะของภาษีอากรที่ดี

อดัม สมิท (Adam Smith) นักเศรษฐศาสตร์ชาวสกอตแลนด์ ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักทฤษฎีโดยทั่วไป เมื่อปี ค.ศ.1776 โดยมี 4 หลักการ⁴

1. **หลักความเป็นธรรม (Equity)** หมายความว่า ต้องเก็บให้ทั่วถึง โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ และเก็บตามกำลังความสามารถของผู้เสียภาษี
2. **หลักความแน่นอน (Certainty)** ภาษีอากรจะต้องมีความแน่นอน ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นผู้อยู่ในข่ายต้องเสียภาษี ภาษีที่จะต้องเสียเป็นจำนวนเท่าใด เสียเมื่อใด และเสียอย่างไร โดยอาศัยฐานภาษีและอัตราภาษีที่แน่นอนตายตัว
3. **หลักความสะดวก (Simplicity)** ภาษีอากรที่ดีต้องสะดวกในการจัดเก็บ และสะดวกในการเสียภาษี นอกจากนั้นยังรวมทั้งตัวกฎหมายที่ต้องเข้าใจง่าย แบบแสดงรายการและข้อกำหนดต่าง ๆ จะต้องง่ายต่อการปฏิบัติ
4. **หลักการประหยัด (Economy)** ภาษีอากรที่ดีต้องประหยัด คือ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการจัดเก็บน้อยที่สุด แต่ให้สามารถจัดเก็บภาษีอากรให้ได้จำนวนมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม อดัม สมิท (Adam Smith) ได้กล่าวถึงลักษณะของภาษีอากรที่ดีนั้น นับเป็นเวลา 200 กว่าปีมาแล้ว คือ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1776 ซึ่งในสมัยนั้นเชื่อกันว่าหน้าที่ของรัฐบาลในด้านเศรษฐกิจจะจำกัดในวงแคบ และทางที่รัฐบาลไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งผิดกับปัจจุบันที่รัฐบาลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในระบบเศรษฐกิจ ฉะนั้น เพื่อที่จะให้ลักษณะของระบบภาษีอากรเหมาะสมกับยุคสมัยยิ่งขึ้น จึงสมควรที่จะได้เพิ่มหลักเกณฑ์ที่สำคัญเข้าไปอีก 5 ประการ คือ

⁴ สมชัย ฤชุพันธ์, การเงินธุรกิจและการภาษีอากร (กรุงเทพฯ : ซีระการพิมพ์, 2526),

1. หลักการทำรายได้ (Productivity)

เนื่องจากหน้าที่ของรัฐบาลได้ขยายกว้างขวางขึ้นในปัจจุบัน จึงทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องใช้จ่ายเพิ่มตลอดเวลา ฉะนั้นภาษีอากรจึงมีความสำคัญอย่างมากในการหารายได้ให้กับรัฐบาล ในปัจจุบันนี้ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลสามารถหารายได้เพิ่มขึ้น

2. หลักความยืดหยุ่น (Flexibility)

ภาษีอากรที่ดีควรมีความเหมาะสม เอื้อประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว พร้อมทั้งเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ

3. หลักการยอมรับได้ของสังคม (Acceptability)

การจัดเก็บภาษีอากรจะได้ผลหรือไม่ นอกจากจะขึ้นอยู่กับความพยายามของรัฐบาลแล้ว ที่สำคัญยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนด้วย หากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษีอากรเป็นอย่างดี การจัดเก็บก็จะง่ายขึ้น ดังนั้น กฎหมายหรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกี่ยวกับภาษีอากร ควรจะต้องให้โอกาสแก่ประชาชนผู้เสียภาษีแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง รวมทั้งจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษี กับประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากรัฐบาลอย่างชัดเจน

4. หลักการบังคับใช้ (Enforcibility)

ภาษีอากรที่ดีจะต้องเป็นภาษีที่บังคับจัดเก็บได้ คือ ปฏิบัติได้ หมายความว่า เมื่อนำภาษีนั้น ๆ มาใช้แล้วจะต้องสามารถบังคับจัดเก็บได้

5. หลักความสามารถ (Ability To Pay)

ภาษีอากรที่ดีจะเก็บตามความสามารถของผู้เสียภาษี กล่าวคือ ผู้ที่มีทรัพย์สินมาก เป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะเสียภาษีมากกว่าผู้ที่มีทรัพย์สินน้อย

อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบของระบบภาษีอากรที่เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ต้องมีความพยายามทางด้านภาษี มีการบริหารทางด้านภาษีที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีระบบภาษีที่มีความยืดหยุ่นของภาษีอยู่ในระดับสูง

ทฤษฎีภาระภาษี

ภาระภาษี (Incidence of Taxation) ตามกฎหมาย คือ ภาระที่เกิดแก่บุคคลที่กฎหมายระบุให้เป็นผู้เสียภาษี โดยบุคคลคนนี้มีหน้าที่ต้องนำเงินภาษีไปชำระให้แก่รัฐบาล เขาจึงต้องรับภาระซึ่งประกอบด้วยเงินภาษีที่เขาเสียให้รัฐบาลกับค่าใช้จ่ายในการเสียภาษี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นภาระภาษีตามกฎหมายของผู้ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายต้องเสียภาษี

ประเภทภาษีอากร แบ่งตามลักษณะการรับภาระภาษีออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. ภาษีทางตรง (Direct Tax) หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีจะต้องรับภาระการเสียภาษีเอง ไม่สามารถจะผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมรดก เป็นต้น

2. ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ง่าย โดยไม่จำเป็นต้องรับภาระไว้เอง เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำทฤษฎีภาระภาษี ซึ่งกล่าวถึงภาระที่เกิดแก่บุคคลตามที่กฎหมายได้ระบุไว้ให้เป็นผู้เสียภาษี ซึ่งมีทั้งที่สามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ และต้องแบกรับภาระภาษีไว้เอง โดยผู้ประกอบการต้องทำความเข้าใจในธุรกิจที่กำลังดำเนินอยู่ พร้อมทั้งศึกษาถึงภาษีที่เกี่ยวข้องเพื่อขจัดปัญหาในการเสียภาษีอากรที่อาจเกิดขึ้น เพราะภาษีอากรที่ธุรกิจต้องเสียมีหลายประเภท และในแต่ละประเภทมีหลักเกณฑ์ วิธีการ พร้อมทั้งเงื่อนไขที่แตกต่างกันไป ดังนั้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจปัญหาของผู้ประกอบการส่งออกทางด้านภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีเงินได้นิติบุคคล ทั้งนี้เนื่องจาก

ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีทางอ้อมประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับจากบุคคลที่ซื้อสินค้าหรือรับบริการ จัดเก็บจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นของสินค้าหรือบริการในทุกขั้นตอนของการขายสินค้าหรือการให้บริการเฉพาะส่วนที่ยังไม่ผ่านการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมาก่อน ดังนั้น ภาษีมูลค่าเพิ่มจึงได้ชื่อว่า เป็นภาษีที่จัดเก็บไม่ซ้ำซ้อน และมีความเป็นธรรมอย่างยิ่ง โดยผู้ประกอบการมีหน้าที่ยื่นรายการและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มทุกเดือนภาษี ซึ่งคำนวณจากยอดขายหักด้วยภาษีซื้อในแต่ละเดือนภาษี และสำหรับสินค้าส่งออกต่างประเทศจะได้รับสิทธิในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราร้อยละ 0 (Zero Rating) ซึ่งจะทำให้ภาษีขายของผู้ประกอบการเป็นศูนย์ หากผู้ประกอบการมีภาษีซื้อจากการ

ซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบและทรัพย์สินก็จะได้รับคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือภาษีซื้อดังกล่าวกลับคืนจากรัฐมาเป็นตัวเงิน แต่เนื่องจากแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มมีการกำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้มากมาย รวมทั้งกำหนดประเด็นความผิดไว้ หากผู้ประกอบการปฏิบัติผิดพลาดทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ก็อาจทำให้เกิดค่าใช้จ่าย คือ เบี้ยปรับ และเงินเพิ่มโดยไม่จำเป็น

ภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดเก็บจากกำไรสุทธิที่ได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชี จัดเป็นภาษีทางตรงซึ่งเป็นภาระภาษีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต้องชำระ และปฏิบัติตามเงื่อนไขให้ถูกต้องครบถ้วนตามเงื่อนไขของกฎหมาย โดยภาษีเงินได้นิติบุคคลมีหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตรา ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ค่อนข้างจะยุ่งยากซับซ้อน ทั้งเงื่อนไขเกี่ยวกับรายได้ เงื่อนไขเกี่ยวกับรายจ่าย จึงอาจทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้ประกอบการได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาริต รังคสิริ (2537 : 54) กล่าวในบทความมาตรการทางภาษีสรรพากรเพื่อการส่งออกว่า การส่งออกและบริการของผู้ประกอบการ จะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 ซึ่งจะมีผลเท่ากับผู้ประกอบการนอกจากไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการส่งออกแล้ว ยังสามารถขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มได้ด้วย

อนันต์ บุญประเทือง (2538) ศึกษาเรื่อง ปัญหาที่ตรวจพบในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ระหว่างปี 2535 - 2537 จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. การวิเคราะห์แบบในปี 2535-2536 ปัญหาที่ตรวจพบมากที่สุด ได้แก่ กรณียื่นแบบประมาณการกำไรสุทธิขาดไปจากกำไรสุทธิเกินร้อยละ 25 และกรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีภายในกำหนดเวลาและกรณีการกรอกรายการในแบบไม่ครบถ้วน และในปี 2537 ได้แก่ ปัญหากรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีกลางปีภายในกำหนดเวลา

2. การออกหมายเรียก ในปี 2535 ปัญหาที่ตรวจพบมากที่สุด ได้แก่ กรณีแสดงรายได้ต่ำกว่ารายได้จริง กรณีไม่หัก ณ ที่จ่าย และนำส่งภาษีและประมาณการกำไรสุทธิขาดไปจากกำไรสุทธิเกินกว่าร้อยละ 25 ปี 2536 ได้แก่ ปัญหากรณีรายจ่ายที่พิสูจน์ไม่ได้ว่าใครเป็นผู้รับซึ่งเป็นรายจ่ายต้องห้ามในการคำนวณกำไรสุทธิไปใช้ และกรณีประมาณการกำไรสุทธิขาดไปจากกำไรสุทธิเกินกว่า ร้อยละ 25 และในปี 2537 ได้แก่ ปัญหากรณีนำรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายเพื่อหากำไรหรือเพื่อกิจการโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นรายจ่ายต้องห้ามในการคำนวณกำไรสุทธิไปใช้ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาก็คือ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษียังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีพอ

นภา นิตินักปราชญ์ (2541 : 33) ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการส่งออกในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่า ผู้ประกอบการส่งออกมีความรู้ความเข้าใจสูงสุดในการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม และมีความรู้ความเข้าใจต่ำสุดในด้านฐานภาษีและความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หากผู้ประกอบการส่งออกมีความรู้ความเข้าใจในด้านฐานภาษี และความรับผิดชอบในการเสียภาษีไม่ดีพอ ก็จะทำให้แสดงยอดรายรับไว้ไม่ถูกต้อง และมีข้อผิดพลาดในการขอคืนเงิน

สุภรณ์ วรรณประทีป (2543) ศึกษาถึงการวิเคราะห์ประเด็นความผิดที่ตรวจพบจากการตรวจปฏิบัติการภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงราย พบว่า มีผู้ประกอบการขายสินค้ารายใหม่ ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องการเป็นจังหวัดชายแดน ซึ่งทำให้มีโอกาสในการขายส่งออก แต่ผู้ประกอบการยังมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมายค่อนข้างน้อยมาก และจากประเด็นความผิดที่ตรวจพบของแต่ละประเภทกิจการที่ตรวจแล้วเสร็จในระหว่างเดือนมกราคม 2540 ถึง มิถุนายน 2542 ปรากฏว่า ประเด็นความผิดที่ผู้ประกอบการปฏิบัติไม่ถูกต้อง 3 อันดับแรกคือ ยอดขายยื่น ivaขาด ภาษีซื้อต้องห้าม และจัดทำรายงานภาษี ivaไม่ถูกต้อง

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ(Primary Data) จากผู้ประกอบการส่งออกสินค้าทางชายแดนด้านจังหวัดเชียงราย และจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงราย เฉพาะที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท หรือ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

แหล่งข้อมูล

การศึกษาใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) สอบถามจากผู้ประกอบการ จำนวน 60 ราย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน
 - 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาภาษีมูลค่าเพิ่ม
 - 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาภาษีเงินได้นิติบุคคล
 - 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาภาษีอากรทั่ว ๆ ไป
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าจากเอกสารวิชาการของกรมสรรพากร และข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ หนังสือ ตำราทางวิชาการ และวารสาร

ขอบเขตของประชากร

ในการศึกษานี้ ได้กำหนดขอบเขตประชากรที่จะทำการศึกษาโดยจำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการส่งออกสินค้าทางชายแดนด้านจังหวัดเชียงราย และจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงราย เฉพาะที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย จำนวน 60 ราย⁶

⁶ สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2542

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้ศึกษาได้ทำการสอบถามผู้ประกอบการตามที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม มาทำการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Means)

สำหรับลักษณะคำถามที่มีคำตอบให้เลือก 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่มีปัญหา มีเกณฑ์ให้คะแนนระดับปัญหาดังนี้

ระดับปัญหา	คะแนน
ไม่มีปัญหา	1 คะแนน
น้อยที่สุด	2 คะแนน
น้อย	3 คะแนน
ปานกลาง	4 คะแนน
มาก	5 คะแนน
มากที่สุด	6 คะแนน

การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของการวัดระดับปัญหา มีขั้นตอนดังนี้
(กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2544 : 29-30)

1. หาค่าพิสัยของข้อมูล โดยค่าพิสัยคือ ผลต่างระหว่างข้อมูลที่มีค่ามากที่สุด-น้อยที่สุดในที่นี้ พิสัย (Range) = $6 - 1 = 5$
2. กำหนดจำนวนอันตรภาคชั้นเป็น 6 เท่ากับระดับของปัญหา
3. คำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น โดยคำนวณได้จาก

$$\text{ความกว้างอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5}{6} = 0.83$$

การกำหนดเกณฑ์เพื่อแปลความหมายแบ่งเป็น 6 ระดับ ตามค่าเฉลี่ย ดังนี้

<u>ค่าเฉลี่ย</u>	<u>การแปลความหมาย</u>
1.00 - 1.82	ไม่มีปัญหา
1.83 - 2.65	น้อยที่สุด
2.66 - 3.48	น้อย
3.49 - 4.31	ปานกลาง
4.32 - 5.14	มาก
5.15 - 6.00	มากที่สุด

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University